॥ उदकशान्ति-मन्त्राः॥

कृणुष्व पाजः प्रसितिं न पृथ्वीं याहि राजेवामेवा इसेन।
तृष्वीमनु प्रसितिं द्रूणानोऽस्तांसि विध्यं रक्षसस्तिपिष्ठैः।
तवं भ्रमासं आशुया पेतन्त्यनुं स्पृश धृषता शोशुंचानः।
तपू इष्यग्ने जुह्वां पतुङ्गानसंन्दितो वि सृंज विष्वंगुल्काः।
प्रति स्पशो वि सृंज तूर्णितमो भवां पायुर्विशो अस्या अदंब्यः। यो नों दूरे अघश ईसो यो अन्त्यग्ने मािकेष्टे व्यथिरा दंधर्षीत्॥१॥

उदंग्ने तिष्ठ प्रत्याऽऽतंनुष्व न्यंमित्राई ओषतात्तिग्महेते। यो नो अरांति समिधान चक्रे नीचा तं धंक्ष्यत्सं न शुष्कम्ं। ऊर्ध्वो भंव प्रतिं विध्याध्यस्मदाविष्कृंणुष्व दैव्यांन्यग्ने। अवं स्थिरा तंनुहि यातुजूनां जामिमजांमिं प्र मृंणीहि शत्रून्ं। स ते जानाति सुमृतिं यंविष्ठ य ईवंते ब्रह्मंणे गातुमैरंत्॥२॥ विश्वांन्यस्मे सुदिनांनि रायो द्युम्नान्यर्यो वि दुरों अभि द्यौत्। सेदंग्ने अस्तु सुभगंः सुदानुर्यस्त्वा नित्येन हुविषा य उक्थैः। पिप्रींषित् स्व आयुंषि दुरोणे विश्वेदंस्मै सुदिना साऽसंदिष्टिः। अर्चामि ते सुमृतिं घोष्युर्वाख्सं तें वावातां जरतामियङ्गीः॥३॥

स्वश्वांस्त्वा सुरथां मर्जयमास्मे क्षुत्राणिं धारयेरनु द्यून्। इह त्वा भूयां चंरेदुप् त्मन्दोषांवस्तर्दीदिवाश्समनु द्यून्। कीडंन्तस्त्वा सुमनंसः सपेमाभि द्युम्ना तंस्थिवाश्सो जनांनाम्। यस्त्वा स्वश्वंः सुहिर्ण्यो अंग्न उपयाति वसुंमता रथेंन। तस्यं त्राता भंविस् तस्य सखा यस्तं आतिथ्यमांनुषग्जुजोषत्। महो रुंजामि बन्धुता वचोंभिस्तन्मां पितुर्गीतंमादिन्वंयाय॥४॥

त्वं नो अस्य वर्चसिश्चिकिद्धि होत्यंविष्ठ सुऋतो दर्मूनाः। अस्वप्रजस्तरणयः सुशेवा अतंन्द्रासोऽवृका अश्रंमिष्ठाः। ते पायवः सिप्रयश्चो निषद्याऽग्ने तवं नः पान्त्वमूर। ये पायवो मामतेयं ते अग्ने पश्यंन्तो अन्धं दुरितादरंक्षन्। रुरक्ष तान्त्सुकृतों विश्ववेदा दिफ्संन्त इद्रिपवो ना हं देभुः॥५॥

त्वयां वय र संधन्यंस्त्वोतास्तव प्रणीत्यश्याम वाजान्। उभा शर्मा सूदय सत्यतातेऽनुष्ठुया कृणुह्यह्रयाण। अया ते अग्ने समिधां विधेम प्रति स्तोम रे शस्यमांनं गृभाय। दहाऽशसों रक्षर्सः पाह्यंस्मान्द्रुहो निदो मित्रमहो अवद्यात्। रक्षोहणं वाजिनमाऽऽजिंघर्मि मित्रं प्रथिष्ठमुपं यामि शर्म। शिशांनो अग्निः ऋतुंभिः समिद्धः स नो दिवा स रिषः पांतु नक्तम्॥६॥ वि ज्योतिषा बृहता भाँत्यग्निराविर्विश्वांनि कृणुते महित्वा। प्रादेवीर्मायाः संहते दुरेवाः शिशीते शृङ्गे रक्षेसे विनिक्षे। उत स्वानासों दिविषंन्त्वग्नेस्तिग्मायुंधा रक्षंसे हन्तवा उं। मदें चिदस्य प्ररुजन्ति भामा न वंरन्ते परिबाधो अदेवीः॥७॥[१.२.१४]

इन्द्रं वो विश्वतस्परि हवांमहे जनेंभ्यः। अस्माकंमस्तु केवंलः। इन्द्रं नरों नेमधिता हवन्ते यत्पार्या युनजंते धियस्ताः। शूरो नृषांता शवंसश्चकान आ गोमंति व्रजे भंजा त्वं नंः। इन्द्रियाणि शतऋतो या ते जनेषु पृश्चसुं। इन्द्र तानि त् आ वृंणे। अनुं ते दायि मह इंन्द्रियायं स्त्रा ते विश्वमनुं वृत्रहत्यें। अनुं क्ष्त्रमनु सहों यज्त्रेन्द्रं देवेभिरनुं ते नृषह्यें॥८॥

आ यस्मिन्थ्सप्त वांसवास्तिष्ठन्ति स्वारुहो यथा। ऋषिंर्ह दीर्घश्रुत्तंम इन्द्रंस्य घर्मो अतिथिः। आमासुं पक्वमैरंय आ सूर्य रे रोहयो दिवि। घर्मं न सामन्तपता सुवृक्तिभिर्जुष्टं गिर्वणसे गिरंः। इन्द्रमिद्गाथिनों बृहदिन्द्रमुर्केभिर्किणंः। इन्द्रं वाणीरन्षत। गायंन्ति त्वा गायत्रिणोऽर्चन्त्यर्कमर्किणंः॥९॥ ब्रह्माणंस्त्वा शतऋतवुद्व श्शमिंव येमिरे। अश्होमुचे प्र भेरमा मनीषामोषिष्ठदावन्ने सुमतिं गृंणानाः। इदिमेन्द्र प्रति हव्यं गृभाय सत्याः सन्तु यर्जमानस्य कामाः। विवेष यन्मां धिषणां जजान स्तवै पुरा पार्यादिन्द्रमह्नं। अश्हंसो यत्रं पीपरुद्यथां नो नावेव यान्तंमुभयें हवन्ते। प्र सम्राजं प्रथममध्वराणांम १ होमुचं वृषभं यज्ञियांनाम्॥१०॥

अपां नपातमिश्वना हयन्तमस्मिन्नर इन्द्रियं धंत्तमोर्जः।

वि नं इन्द्रं मृधों जिह नीचा यंच्छ पृतन्यतः। अधस्पदं तमीं कृिष यो अस्मार अभिदासंति। इन्द्रं क्षुत्रम्भि वाममोजोऽजांयथा वृषभ चर्षणीनाम्। अपाऽनुदो जनमित्रयन्तंमुरुं देवेभ्यों अकृणोरु लोकम्। मृगो न भीमः कुंचरो गिरिष्ठाः पंरावत आ जंगामा परंस्याः॥११॥

सृक र स्थार्य प्विमिन्द्र तिग्मं वि शत्रून् ताढि वि मृथों नुद् वि वृत्रस्य हुनूं रुज। वि मृन्युमिन्द्र भामितों ऽमित्रं स्याभिदासंतः। त्रातार्मिन्द्रं मिवतार्मिन्द्र ह्वेहवे सुहव् शूरिमिन्द्रम्ं। हुवे नु श्रुकं पुरुहृतमिन्द्र स्वस्ति नो मृघवां धात्विन्द्रं। मा ते अस्यार संहसावन् परिष्टावधार्य भूम हरिवः परादे॥१२॥

त्रायंस्व नोऽवृकेभिवंरूथैस्तवं प्रियासंः सूरिषुं स्याम। अनंवस्ते रथमश्वांय तक्ष्मन् त्वष्टा वर्ज्नं पुरुहूत द्युमन्तम्। ब्रह्माण् इन्द्रं महयंन्तो अर्केरवंर्धयन्नहंये हन्तवा उं। वृष्णे यत्ते वृषंणो अर्कमर्चानिन्द्र ग्रावांणो अदितिः स्जोषाः। अनुश्वासो ये प्वयोऽर्था इन्द्रेषिता अभ्यवंर्तन्त दस्यून्॥१७॥[१.६.१२]

यतं इन्द्र भयांमहे ततों नो अभंयं कृधि। मघंवञ्छ्गि तव् तन्नं ऊतये विद्विषो विमृधों जिह। स्वस्तिदा विशस्पतिंवृत्रहा विमृधों वृशी। वृषेन्द्रंः पुर एतं नः स्वस्तिदा अंभयङ्करः। महा इन्द्रो वर्ज्रंबाहुः षोड्शी शर्म यच्छतु। स्वस्ति नों मघवां करोतु हन्तुं पाप्मानं योंऽस्मान् द्वेष्टिं। स्जोषां इन्द्र सगंणो मुरुद्भिः सोमं पिब वृत्रहञ्छूर विद्वान्। जिहि शत्रू रप्मृधोनुद्स्वाथाभंयं कृणु हि विश्वतों नः॥१८॥

ये देवाः पुरः सदोऽग्नि नैत्रा रक्षोहणस्ते नेः पान्तु ते नोऽवन्तु तेभ्यो नमस्तेभ्यः स्वाहा ये देवा देक्षिणसदो यमनैत्रा रक्षोहणस्ते नेः पान्तु ते नोऽवन्तु तेभ्यो नमस्तेभ्यः स्वाहा ये देवाः पश्चात् सदेः सिवतः नैत्रा रक्षोहणस्ते नेः पान्तु ते नोऽवन्तु तेभ्यो नमस्तेभ्यः पान्तु ते नोऽवन्तु तेभ्यो नमस्तेभ्यः स्वाहा ये देवा उत्तर्सदो

वर्रणनेत्रा रक्षोहणस्ते नंः पान्तु ते नोंऽवन्तु तेभ्यो नम्स्तेभ्यः स्वाहा ये देवा उपरिषदो बृह्स्पितिनेत्रा रक्षोहणस्ते नंः पान्तु ते नोंऽवन्तु तेभ्यो नम्स्तेभ्यः स्वाहाऽग्नये रक्षोघ्ने स्वाहां यमायं रक्षोघ्ने स्वाहां सिवेत्रे रक्षोघ्ने स्वाहा वर्रुणाय रक्षोघ्ने स्वाहा बृहस्पतंये दुवस्पते रक्षोघ्ने स्वाहां॥१९॥

अग्निरायुंष्मान्त्स वनस्पतिंभिरायुंष्मान्तेन त्वाऽऽयुषा-ऽऽयुंष्मन्तं करोमि सोम् आयुंष्मान्त्स ओषंधीभिरायुंष्मान्तेन् त्वाऽऽयुषाऽऽयुंष्मन्तं करोमि यज्ञ आयुंष्मान्त्स दक्षिणाभिरायुंष्मान्तेन त्वाऽऽयुषाऽऽयुंष्मन्तं करोमि ब्रह्मायुंष्मत्तद् ब्राह्मणेरायुंष्मत्तेन् त्वाऽऽयुषाऽऽयुंष्मन्तं करोमि देवा आयुंष्मन्त्स्तेऽमृतेनायुंष्मन्त्सतेन् त्वा-ऽऽयुषाऽऽयुंष्मन्तं करोमि॥२०॥

या वांमिन्द्रा वरुणा यत्व्यां त्नूस्तयेमम १ हंसो मुश्रतम्। या वांमिन्द्रा वरुणा सह्स्यां त्नूस्तयेमम १ हंसो मुश्रतम्। या वांमिन्द्रा वरुणा रक्ष्स्यां त्नूस्तयेमम १ हंसो मुश्रतम्। या वांमिन्द्रा वरुणा तेज्स्यां त्नूस्तयेमम १ हंसो मुश्रतम्॥ २१॥ यो वांमिन्द्रा वरुणावृग्नौ स्नाम्स्तं वांमेतेनावं यजे यो वांमिन्द्रा वरुणा द्विपात्सुं पृशुषु स्नाम्स्तं वांमेतेनावं यजे यो वांमिन्द्रा वरुणा चतुंष्पात्सु स्नाम्स्तं वांमेतेनावं यजे यो वांमिन्द्रा वरुणा गोष्ठे स्नाम्स्तं वांमेतेनावं यजे यो वांमिन्द्रा वरुणा गृहेषु स्नाम्स्तं वांमेतेनावं यजे यो वांमिन्द्रा वरुणाप्सु स्नाम्स्तं वांमेतेनावं यजे यो वांमिन्द्रा वरुणौषंधीषु स्नाम्स्तं वांमेतेनावं यजे यो वांमिन्द्रा वरुणा वनस्पतिषु स्नाम्स्तं वांमेतेनावं यजे॥२२॥

अग्ने यशस्विन् यशंसे ममंप्येन्द्रांवतीमपंचितीमिहावंह। अयं मूर्धा पंरमेष्ठी सुवर्चाः समानानांमृत्तमश्लोको अस्तु॥ भद्रं पश्यंन्त उपंसेदुरग्ने तपो दीक्षामृषंयः सुवर्विदंः। ततः क्षत्रं बलमोजंश्च जातं तद्स्मै देवा अभि सन्नंमन्तु॥ धाता विधाता पंरमोतस्न्धृक् प्रजापंतिः परमेष्ठी विराजाः। स्तोमाश्छन्दा रसि निविदोम आहुरेतस्मै राष्ट्रमभिसन्नंमाम॥ अभ्यावंतिध्वमुपमेतंसाक मयर शास्ताऽधिपतिर्वो अस्तु। अस्य विज्ञानमनुसर्रभध्विममं पृश्चादनुं जीवाथ सर्वे॥२३॥

॥ राष्ट्रभृतम्॥

ऋताषाइतधांमाग्निर्गन्धर्वस्तस्यौषंधयोऽप्सरस ऊर्जो नाम स इदं ब्रह्मेक्षुत्रं पांतु ता इदं ब्रह्मेक्षुत्रं पांन्तु तस्मै स्वाहा ताभ्यः स्वाहां स॰हितो विश्वसामा सूर्यो गन्धर्वस्तस्य मरीचयोऽप्सुरसं आयुवो नाम स इदं ब्रह्मंक्ष्त्रं पांतु ता इदं ब्रह्मंक्ष्त्रं पांन्तु तस्मै स्वाहा ताभ्यः स्वाहां सुषुम्णः सूर्यरिशमश्चन्द्रमां गन्ध्वस्तस्य नक्षंत्राण्यऽप्सरसों बेकुरंयो नाम स इदं ब्रह्मेक्षुत्रं पातु ता इदं ब्रह्मेक्षुत्रं पान्तु तस्मै स्वाहा ताभ्यः स्वाहां भुज्यः सुंपूर्णो युज्ञो गंन्धुर्वस्तस्य दक्षिणा अप्सरसंस्तवा नाम

स इदं ब्रह्मेक्षुत्रं पांतु ता इदं ब्रह्मेक्षुत्रं पांन्तु तस्मै स्वाहा ताभ्यः स्वाहाँ

प्रजापंतिर्विश्वकंर्मा मनो गन्धर्वस्तस्यंक्सामान्यंप्सरसो वह्नंयो नाम

स इदं ब्रह्मंक्ष्रत्रं पांतु ता इदं ब्रह्मंक्ष्रत्रं पांन्तु तस्मै स्वाहा ताभ्यः स्वाहेषिरो

विश्वव्यंचा वातों गन्धर्वस्तस्यापों ऽप्सरसों मुदा नाम् स इदं ब्रह्मक्षत्रं पातु ता इदं ब्रह्मक्षत्रं पान्तु तस्मै स्वाहा ताभ्यः स्वाहाँ।

भुवंनस्य पते यस्यं त उपिरं गृहा इह चं। स नों रास्वाज्यांनि॰ रायस्पोष॰ सुवीर्य॰ संवत्सरीणा॰ स्वस्तिम्। (स्वाहां)।

प्रमेष्ठाधिपतिर्मृत्युर्गन्धर्वस्तस्य विश्वंमप्सरसो भुवो नाम् स इदं ब्रह्मक्षत्रं पातु ता इदं ब्रह्मक्षत्रं पान्तु तस्मै स्वाहा ताभ्यः स्वाहां

सुक्षितिः सुभूतिर्भद्रकृत्सुवंवन्युर्जन्यो गन्ध्वंस्तस्यं

विद्युतों ऽप्सरसो रुचो नाम्

स इदं ब्रह्मेक्ष्रत्रं पांतु ता इदं ब्रह्मेक्ष्रत्रं पांन्तु तस्मै स्वाहा ताभ्यः स्वाहां

दूरे हेंतिरमृड्यो मृत्युर्गन्धर्वस्तस्यं प्रजा अंप्सरसों भी्रुको नाम

स इदं ब्रह्मेक्ष्रत्रं पांतु ता इदं ब्रह्मेक्ष्रत्रं पांन्तु तस्मै स्वाहा ताभ्यः स्वाहा

चार्रः कृपणकाशी कामो गन्ध्वस्तस्याधयौऽप्सरसंः शोचयंन्तीर्नाम

स इदं ब्रह्मेक्ष्रत्रं पांतु ता इदं ब्रह्मेक्ष्रत्रं पांन्तु तस्मै स्वाहा ताभ्यः स्वाहा

स नो भुवनस्य पते यस्यं त उपरि गृहा इह चं। उरु

ब्रह्मणेऽस्मै क्षुत्राय मिह् शर्म यच्छ (स्वाहाँ)॥ नमो अस्तु सर्पेभ्यो ये के च पृथिवीमन्। ये अन्तरिक्षे

ये दिवि तेभ्यः सूर्पभ्यो नमः॥ येऽदो रांचने दिवो ये वा सूर्यस्य रिश्मषुं। येषांमुप्सु सदः कृतं तेभ्यः सूर्पभ्यो नमः॥

या इषेवो यातुधानांनां ये वा वनस्पती रूरन्। ये वांऽवटेषु शेरंते तेभ्यः सुर्पेभ्यो नर्मः॥

॥पञ्चचोडाः॥

अयं पुरो हरिकेशः सूर्यरिशमस्तस्यं रथगृत्सश्च रथौंजाश्च सेनानिग्रामण्यौ पुञ्जिकस्थला चं कृतस्थला चाँप्सरसौ यातुधानां हेती रक्षा रेसि प्रहेतिस्तेभ्यो नमस्ते नों मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भें दधामि। अयं दंक्षिणा विश्वकंमां तस्यं रथस्वनश्च रथें चित्रश्च सेनानिग्रामण्यौ मेनका च सहजन्या चाँप्सरसौ दङ्कावंः पशवों हेतिः पौरुषेयोवधः प्रहेतिस्तेभ्यो नमस्ते नों मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भें दधामि। अयं पश्चाद्विश्वव्यंचास्तस्य रथंप्रोतश्चासंमरथश्च सेनानिग्रामण्यौ प्रम्रोचन्ती चानुम्रोचन्ती चाप्सरसौ सर्पा हेतिर्व्याघ्राः प्रहेतिस्तेभ्यो नमस्ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भें दधामि।

अयम्त्रात्संयद्वंसुस्तस्यं सेन्जिचं सुषेणंश्च सेनानिग्राम्ण्यौं विश्वाचीं च घृताचीं चाप्सरसावापों हेतिर्वातः प्रहेतिस्तेभ्यो नम्स्ते नों मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भे द्यामि।

अयमुपर्यवांग्वंसुस्तस्य तार्क्ष्यश्चारिष्टनेमिश्च सेनानि-ग्रामण्यांवुवंशी च पूर्वचित्तिश्चाप्स्रसौं विद्युद्धेतिरंव-स्फूर्ज्न्प्रहेतिस्तेभ्यो नम्स्ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि।

॥ अप्रतिरथम्॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः - ४/प्रश्नः - ६/अनुवाकः - ४)

आशुः शिशांनो वृष्भो न युध्मो घंनाघनः क्षोभंणश्चर्षणीनाम्। सङ्कन्दंनोऽनिमिष एंकवीरः श्वतः सेनां अजयत् साकिमन्द्रः। सङ्कन्दंनेनानिमिषेणं जिष्णुनां युत्कारेणं दृश्चवनेनं धृष्णुनां। तदिन्द्रेण जयत् तत्संहध्वं युधों नर् इषुंहस्तेन वृष्णां। स इषुंहस्तैः सनिषङ्गिभेर्वशी सङ्स्रंष्टा स युध् इन्द्रो गुणेनं। स्र्सृष्ट्जिथ्सोम्पा बांहुश्ध्यूर्ध्वर्धन्वा प्रतिहिताभिरस्ता।

बृहंस्पते परि दीया रथेन रक्षोहाऽमित्रा अप्बाधमानः।
प्रभुञ्जन्त्सेनाः प्रमृणो युधा जयंत्रस्माकंमेध्यविता रथांनाम्।
गोत्रभिदं गोविदं वर्ज्ञंबाहुं जयंन्तमज्मं प्रमृणन्तमोजंसा।
इम संजाता अनुं वीरयध्वमिन्द्र सखायोऽनु स र्मध्यम्। बलुविज्ञायः स्थिवंदः प्रवीदः सहंस्वान् वाजी सहंमान उग्रः। अभिवीरो अभिसंत्त्वा सहोजा जैत्रीमिन्द्र रथमा तिष्ठ गोवित्। अभि गोत्राणि सहंसा गाहंमानोऽदायो वीरः श्तमंन्युरिन्द्रः।

दुश्चवनः पृंतनाषाडंयुध्यों ऽस्माक् र सेनां अवतु प्र युत्सु। इन्द्रं आसां नेता बृह्स्पितिर्दक्षिणा यज्ञः पुर एतु सोमः। देवसेनानांमिभअतीनां जयंन्तीनां मुरुतो यन्त्वग्रें। इन्द्रंस्य वृष्णो वर्रुणस्य राज्ञं आदित्यानां मुरुतार् शर्थ उग्रम्। महामंनसां भुवनच्यवानां घोषो देवानां जयंतामुदंस्थात्।

अस्माक्मिन्द्रः समृतेषु ध्वजेष्वस्माकं या इषंवस्ता जंयन्तु। अस्माकं वीरा उत्तरे भवन्त्वस्मानुं देवा अवता हवेषु। उद्धेर्षय मघवन्नायुंधान्युत् सत्त्वेनां मामकानां महार्रसा। उद्घेत्रहन् वाजिनां वाजिनान्युद्रथानां जयतामेतु घोषंः। उप् प्रेत् जयंता नरः स्थिरा वंः सन्तु बाहवंः। इन्द्रों वः शर्म यच्छत्त्वनाधृष्या यथाऽसंथ। अवंसृष्टा परां पत् शरंव्ये ब्रह्मंसर्शिता।

गच्छामित्रान् प्रविश मैषां कं चनोच्छिषः। मर्माणि ते वर्मभिश्छादयामि सोमस्त्वा राजाऽमृतेनाभिवस्ताम्। उरोवरीयो वरिवस्ते अस्तु जयन्तं त्वामन् मदन्तु देवाः। यत्रं बाणाः सम्पतिन्तं कुमारा विशिखा इंव। इन्द्रो नस्तत्रं वृत्रहा विश्वाहा शर्म यच्छतु॥

शं चं में मयंश्च में प्रियं चं मेऽनुकामश्चं में कामंश्च में सौमनसश्चं में भुद्रं चं में श्रेयंश्च में वस्यंश्च में यशंश्च में भगंश्च में द्रविंणं च में युन्ता चं में धुर्ता चं में क्षेमंश्च में धृतिश्च मे विश्वं च मे महंश्च मे संविचं मे जात्रं च मे सूश्चं मे प्रसूश्चं मे सीरं च मे लयश्चं म ऋतं चं मेऽमृतं च मेऽयक्ष्मं च मेऽनांमयच मे जीवातुंश्च मे दीर्घायुत्वं चं मेऽनिमृत्रं च मेऽभंयं च मे सुगं चं मे शर्यनं च मे सूषा चं मे सुदिनं च मे॥

॥ विहव्यम्॥

ममाँग्ने वर्चो विह्वेष्वंस्तु वयं त्वेन्थांनास्तुन्वं पुषेम। मह्यं नमन्तां प्रदिश्श्चतंस्रस्त्वयाऽध्यंक्षेण पृतंना जयेम। ममं देवा विह्वे संन्तु सर्व इन्द्रांवन्तो मुरुतो विष्णुंरग्निः। ममान्तिरक्षिमुरु गोपमंस्तु मह्यं वातः पवतां कामं अस्मिन्। मियं देवा द्रविणमा यंजन्तां मय्याशीरंस्तु मियं देवहूंतिः। दैव्या होतांरा वनिषन्त पूर्वेऽरिष्टाः स्याम तुन्वां सुवीराः। मह्यं यजन्तु मम् यानिं ह्व्याऽऽकूंतिः सृत्या मनंसो मे अस्तु। एनो मा नि गां कत्मच्नाहं विश्वं देवासो अधि वोचता मे। देवीः षडुर्वीरुरु णः कृणोत्

विश्वे देवास इह वीरयध्वम्। मा हाँस्महि प्रजया मा तनूभिर्मा रंधाम द्विषते सोम राजन्। अग्निर्मन्युं प्रतिनुदन् पुरस्ताददंब्यो गोपाः परिं पाहि नुस्त्वम्। प्रत्यश्चो यन्तु निगुतः पुनस्तें ऽमैषां चित्तं प्रबुधा वि नेशत्। धाता धांतृणां भुवंनस्य यस्पतिंदेव संवितारंमभिमातिषा ऽहम्। इमं युज्ञमुश्विनोभा बृहस्पतिर्देवाः पानतु यजमानं न्यूर्थात्। उरुव्यचां नो महिषः शर्मं यश्सदस्मिन् हवें पुरुहूतः पुंरुक्षु। स नंः प्रजायै हर्यश्व मृडयेन्द्र मा नो रीरिषो मा परां दाः। ये नः सपत्ना अप ते भवन्त्वन्द्राग्निभ्यामवं बाधामहे तान्। वसंवो रुद्रा आंदित्या उंपरिस्पृशं मोग्रं चेत्तारमिथराजमंक्रन्। अर्वाश्चमिन्द्रंमुमुतों हवामहे यो गोजिद्धंनजिदंश्वजिद्यः। इमं नों यज्ञं विंहवे जुंषस्वास्य कुंमीं हरिवो मेदिनं त्वा॥

॥ मृगारम्॥

अग्नेर्मन्वे प्रथमस्य प्रचेतसो यं पाश्चेजन्यं बहवंः सिम्-थतें। विश्वेस्यां विशि प्रविविशिवा॰ संमीमहे स नो मुश्चत्व॰ हंसः। यस्येदं प्राणं निम्पिषद्यदेजंति यस्यं जातं जनमानं च केवंलम्। स्तौम्यग्निं नांथितो जोहवीमि स नों मुश्चत्व॰ हंसः।

इन्द्रंस्य मन्ये प्रथमस्य प्रचेतसो वृत्रघः स्तोमा उप मामुपागुः। यो दाशुषः सुकृतो हव्मुप गन्ता स नो मुञ्चत्व १ हंसः। यः संङ्गामं नयंति संवृशी युधे यः पुष्टानिं स १ सृज्जिति त्रयाणि। स्तौमीन्द्रं नाथितो जोहवीमि स नो मुञ्चत्व १ हंसः।

मन्वे वां मित्रावरुणा तस्यं वित्त स्तर्यां जसा द हणा यं नुदेथें। या राजांन स्मरथं याथ उंग्रा ता नो मुश्चतमार्गसः। यो वा रथं ऋजुरंशिमः सत्यधंमां मिथुश्चरंन्तमुप्याति दूषयन्। स्तौमिं मित्रावरुंणा नाथितो जोहवीमि तौ नो मुश्चतमार्गसः।

वायोः संवितुर्विदर्थानि मन्महे यावाँत्मुन्वद्विभृतो यौ च रक्षंतः। यौ विश्वंस्य परिभू बंभूवतुस्तौ नों मुश्चतुमागंसः। उप श्रेष्ठां न आशिषों देवयोर्धर्मे अस्थिरन्। स्तौमिं वायु ५ संवितारं नाथितो जोहवीमि तौ नो मुश्रतमागंसः। र्थीतमौ रथीनामह ऊतये शुभं गर्मिष्ठौ सुयमेंभिरश्वैः। ययोंवां देवो देवेष्वनिंशितमोजस्तौ नों मुश्चतमागंसः। यदयातं वहतु सूर्यायां स्त्रिच्क्रेणं स् स् सर्विच्छमानौ। स्तौमिं देवाविश्वनौं नाथितो जोहवीमि तौ नों मुश्रतमागंसः। मुरुतां मन्वे अधि नो ब्रुवन्तु प्रेमां वाचं विश्वामवन्तु विश्वे। आशून् हुंवे सुयमानूतये ते नों मुश्चन्त्वेनंसः। तिग्ममायुंधं वीडित र सहस्विद्विय शर्धः पृतंनास् जिष्णु। स्तौमिं देवान्मुरुतों नाथितो जोहवीमि ते नो मुअन्त्वेनसः। देवानां मन्वे अधि नो ब्रुवन्तु प्रेमां वाचुं विश्वामवन्तु विश्वै। आशून् हुंवे सुयमानूतये ते नो मुश्चन्त्वेनंसः। यदिदं मां ऽभिशोचंति पौरुषयेण दैव्यंन। स्तौमि विश्वांन्देवान्नांथितो जोह्वीमि ते नो मुश्चन्त्वेनंसः।
अनुं नोऽद्यानुंमितर्य्ञं देवेषुं मन्यताम्। अग्निश्चं हव्यवाहंनो भवंतां दाशुषे मयः। अन्विदंनुमते त्वं मन्यांसै शं चं नः कृिधा ऋत्वे दक्षांय नो हि नु प्रण आयूर्ंषि तारिषः। वैश्वानरो ने ऊत्या प्र यांतु परावतः। अग्निरुक्थेन वाहंसा॥ पृष्टो दिवि पृष्टो अग्निः पृथिव्यां पृष्टो विश्वा ओषंधीराविवेश। वैश्वानरसहंसा पृष्टो अग्निः स नो दिवा स रिषः पातु नक्तम्ं। ये अप्रथेतामितिभेरोजोभिर्ये प्रतिष्ठे अभवतां वसूनाम्।

स्तौमि द्यावांपृथिवी नांथितो जोहवीमि ते नों मुअत्म १ हंसः। उर्वी रोदसी वरिवः कृणोतं क्षेत्रंस्य पत्नी अधि नो ब्रूयातम्। स्तौमि द्यावांपृथिवी नांथितो जोहवीमि ते नों मुअत्म १ हंसः। यत्ते वयं पुरुषत्रा यविष्ठाऽविद्वा १ सश्रकुमा कच्चना ऽऽगः। कृधी स्वस्मा १ अदितेरनांगा व्येना १ सि शिश्रथो विष्वंगग्ने। यथां ह तद्वंसवो गौर्यं चित्पदि षिताममुं अता यजत्राः। एवा

त्वम्स्मत्प्र मृंश्चा व्य॰हुः प्रातांर्यग्ने प्रत्रां न आयुंः॥

॥ सर्पाहुतिः॥

समीची नामांसि प्राची दिक्तस्यांस्तेऽग्निरधिंपतिरसितो रंक्षिता यश्चाधिपतिर्यश्चं गोप्ता ताभ्यां नमस्तौ नों मृडयतां ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वां जम्भें दधाम्योजस्विनी नामांसि दक्षिणा दिक्तस्यांस्त इन्द्रोऽधिं-पतिः पृदांक रक्षिता यश्चाधिपतिर्यश्चं गोप्ता ताभ्यां नमस्तौ नों मृडयतां ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वां जम्भें दधामि प्राची नामांसि प्रतीची दिक्तस्यांस्ते सोमोऽधिंपतिः स्वजो रंक्षिता यश्चाधिपतिर्यश्चं गोप्ता ताभ्यां नमस्तौ नों मृडयतां ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वां जम्भें दधाम्यवस्थावा नामास्युदींची दिक्तस्यांस्ते वरुणोऽधिं-पतिस्तिरश्चराजी रक्षिता यश्चाधिपतिर्यश्चं गोप्ता ताभ्यां नमस्तौ नों मृडयतां ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वां ज्ञमे

दधाम्यधिपत्नी नामांसि बृह्ती दिक्तस्यांस्ते बृह्स्पतिरधिपतिः श्वित्रो रक्षिता यश्चाधिपतिर्यश्चं गोप्ता ताभ्यां नमस्तौ नों मृडयतां ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वां जम्भे दधामि वृशिनी नामांसीयं दिक्तस्यांस्ते यमोऽधिपतिः कुल्माषंग्रीवो रक्षिता यश्चाधिपतिर्यश्चं गोप्ता ताभ्यां नमस्तौ नों मृडयतां ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वां जम्भे दधामि॥

॥ गन्धर्वाहुतीः॥

हेतयो नामं स्थ तेषां वः पुरो गृहा अग्निर्व इषंवः सिल्लो वातनामं तेभ्यो वो नमस्ते नो मृडयत् ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दुधामि

निलिम्पा नाम स्था तेषां वो दक्षिणा गृहाः पितरो व इषेवः सगरो

वातनामं तेभ्यों वो नमस्ते नों मृडयत् ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भें दधामि

विजिणो नामं स्थ तेषां वः पृश्चाद्गृहाः स्वप्नो व इषेवो गह्वंरो

वातनामं तेभ्यों वो नमस्ते नों मृडयत् ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भें

दधाम्यवस्थावांनो नामं स्थ तेषां व उत्तराद्गृहा आपो व इषंवः समुद्रो

वांतनामं तेभ्यों वो नम्स्ते नों मृडयत् ते यं द्विष्मो यश्चें नो द्वेष्टि तं वो जम्भें

दधाम्यिधिपतयो नामं स्थ तेषां व उपिरं गृहा वर्षं व इषवोऽवंस्वान्

वातनामं तेभ्यों वो नम्स्ते नो मृडयत् ते यं द्विष्मो यश्चें नो द्वेष्टि तं वो जम्भें दधामि

ऋव्या नामं स्थु पार्थिवास्तेषां व इह गृहा अन्नं व इषेवो निमिषो

वांतनामं तेभ्यों वो नम्स्ते नों मृडयत् ते यं द्विष्मो यश्चे नो द्वेष्टि तं वो जम्भें दधामि।

॥ अज्यानि ॥

श्तायंधाय श्तर्वीयांय श्तोतंयेऽभिमातिषाहैं। श्तं यो नंः श्रदो अजीतानिन्द्रों नेषदितं दुरितानि विश्वा॥ ये चत्वारंः पथयों देवयानां अन्त्रा द्यावांपृथिवी वियन्ति। तेषां यो अज्यांनिमजीतिमा वहात्तस्मैं नो देवाः परि दत्तेह सर्व॥

ग्रीष्मो हेम्न्त उत नो वस्तः श्रद्धर्षः सुंवितं नो अस्तु। तेषांमृतूना श्रातशांरदानां निवात एषामभये स्याम॥ इदुवत्स्रायं परिवत्स्रायं संवत्स्रायं कृणुता बृहन्नमंः। तेषां वय स्पुंमतौ यज्ञियांनां ज्योगजीता अहंताः स्याम॥ भद्रान्नः श्रेयः समंनेष्ट देवास्त्वयांऽवसेन् समंशीमहि त्वा। स नो मयोभूः पितो आविशस्व शन्तोकायं तन्वे स्यो नः॥ भूतं भव्यं भविष्यद्वष्ट स्वाहा नम ऋक्सामयजुर्वषट स्वाहा

नमों गायत्रीत्रिष्टुज्जगती वषट् स्वाहा

नमः पृथिव्यंन्तिरिक्षं द्यौर्वष्ट् स्वाहा नमोऽग्निर्वायः सूर्यो वष्ट् स्वाहा नमः प्राणो व्यानोऽपानो वष्ट् स्वाहा नमोऽन्नं कृषिर्वृष्ट्विष्ट् स्वाहा नमः पिता पुत्रः पौत्रो वष्ट् स्वाहा नमो भूर्भुवः सुवर्वष्ट् स्वाहा नमः।

॥ अथर्वशिरसम्॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकम् - १/प्रश्नः - ५/अनुवाकः - ८)

इन्द्रों दधीचो अस्थिनेः। वृत्राण्यप्रंतिष्कुतः। ज्ञ्घानं नवतीर्नवं। इच्छन्नश्वंस्य यच्छिरंः। पर्वतेष्वपंश्रितम्। तिद्वंदच्छर्यणाविति। अत्राह् गोरमंन्वत। नाम् त्वष्टुंरपीच्यम्। इत्था चन्द्रमंसो गृहे। इन्द्रमिद्गाथिनों बृहत्॥ इन्द्रंमुकेभिर्किणंः। इन्द्रं वाणीरनूषत। इन्द्र इद्धर्योः सचा। सम्मिश्च आवंचो युजां। इन्द्रों वज्री हिर्ण्ययः। इन्द्रों दीर्घाय चक्षंसे। आ सूर्य रहियद्वि। वि गोभिरद्रिंमैरयत्। इन्द्र वाजेषु नो अव। सुहस्रंप्रधनेषु च॥

उग्र उग्राभिंक्तिभिः। तिमन्द्रं वाजयामिस। महे वृत्राय हन्तेवे। स वृषां वृष्भो भुंवत्। इन्द्रः स दामने कृतः। ओजिंष्टः स बले हितः। द्युम्नी श्लोकी स सौम्यः। गिरा वज्रो न सम्भृतः। सर्बलो अनेपच्युतः। वृवृक्षुरुग्रो अस्तृतः॥

॥प्रत्यङ्गिरसम्॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकम् - २/प्रश्नः - ३/अनुवाकः - २)

चक्षुंषो हेते मनंसो हेते। वाची हेते ब्रह्मंणो हेते। यो मांऽघायुरंभिदासंति। तमंग्ने मेन्या मेनिं कृणु। यो मा चक्षुंषा यो मनंसा। यो वाचा ब्रह्मंणाऽघायुरंभिदासंति। तयाँऽग्ने त्वं मेन्या। अमुमंमेनिं कृणु। यत्किश्चासौ मनंसा यचं वाचा। यज्ञैर्जुहोति यजुंषा हुविर्भिः॥

तन्मृत्युर्निर्ऋंत्या संविदानः। पुरादिष्टादाहुंतीरस्य हन्तु। यातुधाना निर्ऋंतिरादुरक्षः। ते अस्य घ्रन्त्वनृंतेन स्त्यम्। इन्द्रेषिता आज्यंमस्य मथ्नन्तु। मा तत्समृंद्धि यदसौ क्रोतिं। हन्मिं तेऽहं कृत र ह्विः। यो में घोरमचींकृतः। अपांश्रो त उभौ बाहू। अपनह्याम्यास्यम्॥

अपं नह्यामि ते बाहू। अपं नह्याम्यास्यम्। अग्नेर्देवस्य ब्रह्मंणा। सर्वन्तेऽविधषं कृतम्। पुराऽमुष्यं वषद्भारात्। यज्ञं देवेषुं नस्कृधि। स्विष्टम्स्माकं भूयात्। माऽस्मान्प्रापन्नरांतयः। अन्तिं दूरे स्तो अंग्ने। भ्रातृंव्यस्याभिदासंतः॥१४॥ वषद्भारेण वज्रेण। कृत्या हंन्मि कृताम्हम्। यो मा नक्तं दिवां सायम्। प्रातश्चाह्नो निपीयंति। अद्या तिमेन्द्र वज्रेण। भातृंव्यं पादयामिस।

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकम् - २/प्रश्नः - ५/अनुवाकः - १)

प्राणो रक्षिति विश्वमेजंत्। इर्यो भूत्वा बंहुधा बहूनि। स इत्सर्वं व्यानशे। यो देवो देवेषुं विभूरन्तः। आवृंदूदात् क्षेत्रियंध्वगद्वृषां। तिमत्प्राणं मन्सोपं शिक्षत। अग्रं देवानांमिदमंत्तु नो ह्विः। मनंस्श्चित्तेदम्। भूतं भव्यं च गुप्यते। तिद्धि देवेष्वंग्रियम्॥ आ नं एतु पुरश्चरम्। सह देवैरिम॰ हवम्ँ। मनः श्रेयंसिश्रेयसि। कर्मन् युज्ञपंतिं दर्धत्। जुषतां मे वागिद॰ हविः। विराङ्देवी पुरोहिता। ह्व्यवाडनंपायिनी। ययां रूपाणि बहुधा वदंन्ति। पेशा॰सि देवाः पंरमे जनित्रें। सा नो विराडनंपस्फुरन्ती॥

वाग्देवी जुंषतामिद हिवः। चक्षुंर्देवानां ज्योतिर्मृते न्यंक्तम्। अस्य विज्ञानाय बहुधा निधीयते। तस्यं सुम्नमंशीमिह। मा नो हासीद्विचक्षणम्। आयुरिन्नः प्रतींर्यताम्। अनंन्याश्चक्षुंषा व्यम्। जीवा ज्योतिरशीमिह। सुवर्ज्योतिरुतामृतम्। श्रोत्रेण भद्रमृत शृंण्वन्ति सृत्यम्। श्रोत्रेण वाचं बहुधोद्यमानाम्। श्रोत्रेण मोदंश्च महंश्च श्रूयते। श्रोत्रेण सर्वा दिश् आ शृंणोमि। येन प्राच्यां उत दंक्षिणा। प्रतीच्ये दिशः शृण्वन्त्यंत्तरात्। तदिच्छोत्रं बहुधोद्यमानम्। अरान्न नेमिः परि सर्वं बभूव॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकम् - २/प्रश्नः - ७/अनुवाकः - ७)

सिर्हे व्याघ्र उत या पृदांकौ। त्विषिरुग्नौ ब्राँह्मणे सूर्ये या। इन्द्रं या देवी सुभगां ज्ञानं। सा न आग्नवर्चसा संविदाना। या रांज्नये दुन्दुभावायंतायाम्। अश्वंस्य ऋन्द्ये पुरुषस्य मायौ। इन्द्रं या देवी सुभगां ज्ञानं। सा न आग्नवर्चसा संविदाना। या हस्तिनि द्वीपिनि या हिरंण्ये। त्विष्रश्वंषु पुरुषेषु गोषुं॥

इन्द्रं या देवी सुभगां ज्ञानं। सा न आग्न्वर्चसा संविदाना। रथे अक्षेषुं वृष्भस्य वाजें। वाते पूर्जन्ये वर्रुणस्य शुष्में। इन्द्रं या देवी सुभगां ज्ञानं। सा न आग्न्वर्चसा संविदाना। राडंसि विराडंसि। सुम्राडंसि स्वराडंसि। इन्द्रांय त्वा तेजंस्वते तेजंस्वन्तः श्रीणामि। इन्द्रांय त्वौजंस्वत् ओजंस्वन्तः श्रीणामि॥

इन्द्रांय त्वा पर्यस्वते पर्यस्वन्तः श्रीणामि। इन्द्रांय त्वाऽऽयुंष्मत् आयुंष्मन्तः श्रीणामि। तेजोंऽसि। तत्ते प्र यंच्छामि। तेजंस्वदस्तु मे मुखम्ं। तेजंस्वच्छिरों अस्तु मे। तेर्जस्वान् विश्वतः प्रत्यङ्ग्। तेर्जसा सं पिपृग्धि मा। ओजोऽसि। तत्ते प्र येच्छामि॥

ओर्जस्वदस्तु में मुखम्ँ। ओर्जस्विच्छिरों अस्तु मे। ओर्जस्वान् विश्वतः प्रत्यङ्कः। ओर्जसा सं पिपृग्धि मा। पयोऽसि। तत्ते प्र यंच्छामि। पयंस्वदस्तु में मुखम्ँ। पयंस्विच्छिरों अस्तु मे। पयंस्वान् विश्वतः प्रत्यङ्कः। पयंसा सं पिपृग्धि मा॥

आयुंरिस। तत्ते प्र यंच्छामि। आयुंष्मदस्तु मे मुखम्ं। आयुंष्मच्छिरो अस्तु मे। आयुंष्मान् विश्वतः प्रत्यङ्कः। आयुंषा सं पिंपृग्धि मा। इममंग्र आयुंषे वर्चसे कृधि। प्रिय॰ रेतों वरुण सोम राजन्। मातेवांस्मा अदिते शर्म यच्छ। विश्वें देवा जरंदष्टिर्यथाऽसंत्॥

आयुंरिस विश्वायुंरिस। सर्वायुंरिस सर्वमायुंरिस। यतो वातो मनोजवाः। यतः क्षरंन्ति सिन्धंवः। तासाँ त्वा सर्वासाः रुचा। अभिषिश्चामि वर्चसा। समुद्र इंवासि गृह्मनाः। सोमं इवास्यदाभ्यः। अग्निरिव विश्वतः प्रत्यङ्गः। सूर्यं इव ज्योतिषा विभूः॥

अपां यो द्रवंणे रसंः। तमहम्समा आंमुष्यायणायं। तेजंसे ब्रह्मवर्चसायं गृह्णामि। अपां य ऊर्मी रसंः। तमहम्समा आंमुष्यायणायं। ओजंसे वीर्याय गृह्णामि। अपां यो मध्यतो रसंः। तमहम्समा आंमुष्यायणायं। [पृष्ठौं प्रजनंनाय गृह्णामि। अपां यो यज्ञियो रसंः। तमहम्समा आंमुष्यायणायं।] आयुंषे दीर्घायुत्वायं गृह्णामि॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकम् – २/प्रश्नः – ८/अनुवाकः – ८)

अहमंस्मि प्रथम्जा ऋतस्यं। पूर्वं देवेभ्यों अमृतंस्य नाभिः। यो मा ददांति स इदेव माऽऽवाः। अहमन्नमन्नंमदन्तंमिद्याः पूर्वमग्नेरिपं दह्त्यन्नम्। यत्तौ हांसाते अहमृत्तरेषुं। व्यात्तंमस्य पृशवः सुजम्भम्। पश्यंन्ति धीराः प्रचरित् पाकाः। जहाम्यन्यन्न जंहाम्यन्यम्। अहमन्नं वश्मिचंरामि॥

स्मानमर्थं पर्येमि भुअत्। को मामन्नं मनुष्यों दयेत। परांके

अत्रं निहिंतं लोक एतत्। विश्वैदिवैः पितृभिंग्र्प्तमन्नम्। यद्द्यते लुप्यते यत्पंरोप्यते। शृत्तमी सा तनूमें बभूव। महान्तौ च्रू संकृद्दुग्धेनं पप्रौ। दिवं च पृश्चिं पृथिवीं चं साकम्। तत्सम्पिबंन्तो न मिनन्ति वेधसंः। नैतद्भूयो भवंति नो कनीयः॥

अन्नं प्राणमन्नमपानमांहः। अन्नं मृत्युं तम् जीवातुंमाहः। अन्नं ब्रह्माणों जरसं वदन्ति। अन्नमाहः प्रजनंनं प्रजानांम्। मोघमन्नं विन्दते अप्रचेताः। सत्यं ब्रंवीमि वध इत्स तस्यं। नार्यमणं पुष्यंति नो सर्खायम्। केवंलाघो भवति केवलादी। अहं मेघः स्तनयन्वर्षन्नस्मि। मामंदन्त्यहमंदयन्यान्॥

अह सद्मृतों भवामि। मदांदित्या अधि सर्वे तपन्ति।

॥ वाक्सूक्तम्॥

देवीं वार्चमजनयन्त् यद्वाग्वदंन्ती। अनुन्तामन्तादिध निर्मितां महीम्। यस्यां देवा अंदधुर्भोजंनानि। एकांक्षरां द्विपदा ए षद्वंदां च। वाचं देवा उपं जीवन्ति विश्वें। वाचं देवा उपं जीवन्ति विश्वें। वाचं गन्ध्वाः पृशवों मनुष्याः। वाचीमा विश्वा भुवनान्यपिता॥

सा नो हवं जुषतामिन्द्रंपत्नी। वागृक्षरं प्रथम्जा ऋतस्य। वेदांनां माताऽमृतंस्य नाभिः। सा नो जुषाणोपं यज्ञमागांत। अवंन्ती देवी सुहवां मे अस्तु। यामृषंयो मत्रुकृतों मनीषिणंः। अन्वैच्छं देवास्तपंसा श्रमेण। तान्देवीं वाच हिवषां यजामहे। सा नो दधातु सुकृतस्यं लोके। चत्वारि वाक्परिंमिता पदानिं॥

तानिं विदुर्बाह्मणा ये मंनी्षिणंः। गुहा त्रीणि निहिंता नेङ्गंयन्ति। तुरीयंं वाचो मंनुष्यां वदन्ति।

॥श्रद्धा सूक्तम्॥

श्रृद्धयाऽग्निः सिंध्यते। श्रृद्धयां विन्दते हुविः। श्रृद्धां भगंस्य मूर्धिने। वचसा वेंदयामिस। प्रियः श्रृद्धे ददेतः। प्रियः श्रृद्धे दिदांसतः। प्रियं भोजेषु यज्वंसु॥ इदं मं उदितं कृषि। यथां देवा असुरेषु। श्रद्धामुग्रेषुं चित्रिरे। एवं भोजेषु यज्वंसु। अस्माकंमुदितं कृषि। श्रद्धां देवा यजमानाः। वायुगोपा उपांसते। श्रद्धाः हृंद्य्यंयाऽऽकूंत्या। श्रद्धयां ह्यते हविः। श्रद्धां प्रातर्ह्वामहे॥

श्रुद्धां मध्यन्दिनं परि। श्रुद्धाः सूर्यस्य निम्नुचि। श्रद्धे श्रद्धापयेह मा। श्रुद्धा देवानिधे वस्ते। श्रुद्धा विश्वमिदं जगत्। श्रद्धां कार्मस्य मातरम्। हविषां वर्धयामिस।

॥ ब्रह्मा सूक्तम्॥

ब्रह्मं जज्ञानं प्रथमं पुरस्तांत्। वि सीमृतः सुरुचो वेन आवः। स बुध्नियां उप मा अस्य विष्ठाः॥६६॥

सृतश्च योनिमसंतश्च विवंः। पिता विराजांमृष्भो रंयीणाम्। अन्तरिक्षं विश्वरूप् आविवेश। तमकैर्भ्यर्चन्ति वृत्सम्। ब्रह्म सन्तं ब्रह्मणा वर्धयन्तः। ब्रह्मं देवानंजनयत्। ब्रह्म विश्वमिदं जगत्। ब्रह्मणः क्षृत्रं निर्मितम्। ब्रह्मं ब्राह्मण आत्मनां। अन्तरसमित्रिमे लोकाः॥६७॥ अन्तर्विश्वंमिदं जगंत्। ब्रह्मेव भूतानां ज्येष्ठम्ं। तेन कोऽर्हित स्पर्धितुम्। ब्रह्मेन्द्वास्त्रयंस्त्रिश्शत्। ब्रह्मेन्निन्द्रप्रजापती। ब्रह्मेन् हु विश्वां भूतानि। नावीवान्तः समाहिता। चतंस्त्र आशाः प्रचेरन्त्वग्नर्यः। इमं नो यज्ञं नयत् प्रजानन्। घृतं पिन्वंन्नजर्श् सुवीरम्॥ ब्रह्मं समिद्धंवत्याहंतीनाम्।

॥गो-सूक्तम्॥

आ गावों अग्मत्रुत भ्द्रमंत्रन्। सीदंन्तु गोष्ठे र्णयंन्त्व्समे। प्रजावंतीः पुरुरूपां इह स्यः। इन्द्रांय पूर्वीरुषसो दुहांनाः। इन्द्रो यज्वंने पृण्ते चं शिक्षति। उपेद्दंदाति न स्वं मुंषायति। भूयोभूयो र्यिमिदंस्य वर्धयन्। अभिन्ने खिल्ले नि दंधाति देवयुम्।

न ता नंशन्ति न दंभाति तस्कंरः। नैनां अमित्रो व्यथिरादंधर्षति। देवाङ्श्च याभिर्यजंते ददांति च। ज्योगित्ताभिः सचते गोपंतिः सह। न ता अर्वा रेणुकंकाटो अश्जुते। न सईस्कृत्त्रमुपं यन्ति ता अभि। उरुगायमभंयं तस्य ता अनुं। गावो मर्त्यस्य वि चंरन्ति यज्वंनः॥

गावो भगो गाव इन्द्रों मे अच्छात्। गावः सोमंस्य प्रथमस्यं भक्षः। इमा या गावः सर्जनास् इन्द्रः। इच्छामीद्धृदा मनंसा चिदिन्द्रम्। यूयं गांवो मेदयथा कृशिश्चित्। अश्लीलिश्चित्कृणुथा सुप्रतीकम्। भद्रं गृहं कृणुथ भद्रवाचः। बृहद्वो वयं उच्यते सभासुं। प्रजावंतीः सूयवंस रिशन्तीः। शुद्धा अपः सुप्रपाणे पिबंन्तीः। मा वंः स्तेन ईशत् माऽघश्र सः। पिरं वो हेती रुद्रस्यं वृज्यात्। उपेदमुंपपर्चनम्। आसु गोषूपंपृच्यताम्। उपंर्षभस्य रेतिस। उपेन्द्र तवं वीर्ये॥

ता सूँर्याचन्द्रमसां विश्वभृत्तंमा मृहत्। तेजो वसुंमद्राजतो दिवि। सामौत्माना चरतः सामचारिणां। ययोर्ष्वतं न मृमे जातुं देवयोः। उभावन्तौ परिं यात् अर्म्यां। दिवो न र्श्मी इस्तंनुतो व्यंर्ण्वे। उभा भुंवन्ती भुवंना क्विक्रंतू। सूर्या न चन्द्रा चंरतो हुतामंती। पतीं द्युमिद्वेश्वविदां उभा

दिवः। सूर्या उभा चन्द्रमंसा विचक्षणा॥

विश्ववारा वरिवोभा वरेंण्या। ता नोंऽवतं मतिमन्ता महिंव्रता। विश्ववपंरी प्रतरंणा तरन्ता। सुवर्विदां दशये भूरिंरश्मी। सूर्या हि चन्द्रा वसुं त्वेषद्र्शता। म्नुस्विनोभानुंचर्तोनु सन्दिवम्। अस्य श्रवो नद्यः सप्त बिभ्रति। द्यावा क्षामां पृथिवी देर्शतं वर्पुः। अस्मे सूर्याचन्द्रमसांऽभिचक्षें। श्रद्धेकमिन्द्र चरतो विचर्तुरम्॥ पूर्वापुरं चेरतो माययैतौ। शिशू क्रीडंन्तौ परिं यातो अध्वरम्। विश्वान्यन्यो भ्वंनाऽभि चष्टें। ऋतूनन्यो विदर्धज्ञायते पुनः। हिरंण्यवर्णाः शुचंयः पावका यासुं जातः कश्यपो यास्विन्द्रेः। अग्निं या गर्भं दिधरे विरूपास्ता न आपः शङ् स्योना भवन्तु॥ यासा राजा वरुणो याति मध्ये सत्यानृते अंवपश्यं जनानाम्। मधुश्चतः शुचयो याः पावकास्ता न आपः शङ् स्योना भवन्तु॥ यासाँ देवा दिवि कृण्वन्ति भृक्षं या अन्तरिक्षे बहुधा भवन्ति। याः पृथिवीं पर्यसोन्दन्ति शुक्रास्ता न आपः श स्योना भेवन्तु॥ शिवेनं मा चक्षंषा पश्यताऽऽपः शिवयां तन्वोपं स्पृशत त्वचं मे। सर्वारं अग्नीर रंप्सुषदों हुवे वो मिय वर्चो बल्मोजो नि धंत्त॥ आपों भुद्रा घृतिमदापं आसुर्ग्नीषोमौं बिभ्रत्याप इत्ताः। तीव्रो रसों मधुपृचांमरङ्गम आ माँ प्राणेनं सह वर्च सागन्॥ आदित्पंश्याम्युत वां शृणोम्यामा घोषों गच्छति वाङ् नं आसाम्। मन्येभेजानो अमृतंस्य तर्हि हिरंण्यवर्णा अतृंपं युदावंः॥

नासंदासीन्नो सदांसीत्त्दानींम्। नासीद्रजो नो व्योमा पुरो यत्। किमावंरीवः कुह कस्य शर्मन्॥

अम्भः किर्मासीद्गहंनं गभीरम्। न मृत्युर्मृत्न्तर्हि न। रात्रिया अहं आसीत्प्रकेतः। आनीदवातः स्वधया तदेकम्। तस्माद्धान्यं न पुरः किश्चनासं। तमं आसीत्तमंसा गूढमग्रें प्रकेतम्। स्लिलः सर्वमा इदम्। तुच्छेनाभ्विपिहितं यदासीत्। तमंसुस्तन्मंहिना जांयतैकम्। कामुस्तदग्रे

समंवर्तताधि॥

मनंसो रेतः प्रथमं यदासींत्। स्तो बन्धुमसंति निरंविन्दन्। हृदि प्रतीष्यां क्वयों मनीषा। तिर्श्वीनो वितंतो रिश्मरेषाम्। अधः स्विंदासी(३)दुपरि स्विदासी(३)त्। रेतोधा आंसन्महिमानं आसन्। स्वधा अवस्तात्प्रयंतिः प्रस्तांत्। को अद्धा वेंद् क इह प्र वोंचत्। कुत् आजांता कृतं इयं विसृष्टिः। अर्वाग्देवा अस्य विसर्जनाय॥

अथा को वेंद्र यतं आब्भूवं। इयं विसृष्टिर्यतं आब्भूवं। यदि वा द्धे यदि वा न। यो अस्याध्यंक्षः पर्मे व्योमन्। सो अङ्ग वेंद्र यदि वा न वेदं। किङ्स्विद्वनङ्क उ स वृक्ष आंसीत्। यतो द्यावांपृथिवी निष्टतृक्षुः। मनींषिणो मनसा पृच्छतेदुतत्। यद्ध्यतिष्ठद्भुवंनानि धारयन्। ब्रह्म वनं ब्रह्म स वृक्ष आंसीत्॥

यतो द्यावांपृथिवी निष्टतृक्षुः। मनीषिणो मनसा विब्रंवीमि वः। ब्रह्माध्यतिष्ठद्भवनानि धारयन्। प्रातर्ग्निं प्रातरिन्द्र र्

हवामहे। प्रातिर्मित्रावर्रुणा प्रातरिश्वनाः। प्रातर्भगं पूषणं ब्रह्मणस्पतिम्। प्रातः सोमंमुत रुद्र हुवेम। प्रातिर्जितं भगंमुग्र हुवेम। वयं पुत्रमिदतेयों विधर्ता। आधिश्वद्यं मन्यंमानस्तुरिश्चेत्॥

राजां चिद्यं भगंं भृक्षीत्याहं। भग् प्रणेतुर्भग् सत्यंराधः। भगेमां धियमुदंव ददंत्रः। भग् प्र णों जनय गोभिरश्वैः। भग् प्र नृभिर्नृवन्तंः स्याम। उतेदानीं भगंवन्तः स्याम। उत प्रिपृत्व उत मध्ये अह्नौम्। उतोदिता मघवन्त्सूर्यस्य। व्यं देवाना समृतौ स्यांम। भगं एव भगंवा अस्तु देवाः॥

तेनं वयं भगंवन्तः स्याम। तं त्वां भग् सर्व इञ्जोहवीमि। स नो भग पुर एता भंवेह। समध्वरायोषसो नमन्त। द्धिकावेव शुचेये पदायं। अर्वाचीनं वंसुविदं भगं नः। रथंमिवाश्वां वाजिन आवंहन्तु। अश्वांवतीर्गोमतीर्न उषासंः। वीरवंतीः सदंमुच्छन्तु भृद्राः। घृतं दुहांना विश्वतः प्रपीनाः। यूयं पात स्वस्तिभिः सदां नः॥

॥ नक्षत्रसूक्तम् ॥

(तैत्तिरीय ब्राह्मणे अष्टकम् - ३/प्रश्नः - १)

(तैत्तिरीय संहितायां काण्डम् - ३/प्रपाठकः - ५/अनुवाकः -१)

अग्निर्नः पातु कृत्तिकाः। नक्षेत्रं देविमिन्द्रियम्। इदमासां विचक्षणम्। ह्विरासं जुहोतन। यस्य भान्ति रश्मयो यस्यं कृतविः। यस्येमा विश्वा भुवनानि सर्वाः। स कृत्तिंकाभि-रभिसंवसानः। अग्निर्नो देवः सुंविते देधातु॥१॥

प्रजापंते रोहिणी वेंतु पत्नीं। विश्वरूपा बृह्ती चित्रभांनुः। सा नों यज्ञस्यं सुविते दंधातु। यथा जीवेंम श्ररदः सवीराः। रोहिणी देव्युदंगात्पुरस्तांत्। विश्वां रूपाणिं प्रतिमोदंमाना। प्रजापंति हिवषां वर्धयंन्ती। प्रिया देवानामुपंयातु यज्ञम्॥२॥

सोमो राजां मृगशीर्षेण आगर्त्र। शिवं नक्षंत्रं प्रियमंस्य धामं। आप्यायमानो बहुधा जनेषु। रेतः प्रजां यजमाने दधातु। यत्ते नक्षंत्रं मृगशीर्षमस्ति। प्रिय॰ राजन् प्रियतमं प्रियाणांम्। तस्मै ते सोम ह्विषां विधेम। शं नं एधि द्विपदे शं चतुंष्पदे॥३॥

आर्द्रयां रुद्रः प्रथंमा न एति। श्रेष्ठां देवानां पतिंरिघ्नयानांम्। नक्षंत्रमस्य ह्विषां विधेम। मा नः प्रजा रीरिष्नमोत वीरान्। हेती रुद्रस्य परिणो वृणक्तः। आर्द्रा नक्षंत्रं जुषता हिवर्नः। प्रमुश्चमांनौ दुरितानि विश्वाः। अपाघश र सन्नुदतामरांतिम्॥४॥

पुनंनी देव्यदितिः स्पृणोतु। पुनंवसू नः पुन्रेतां यज्ञम्। पुनंनी देवा अभियंन्तु सर्वे। पुनंः पुनर्वो ह्विषां यजामः। एवा न देव्यदितिरन्वा। विश्वंस्य भूत्री जगंतः प्रतिष्ठा। पुनंवसू ह्विषां वर्धयंन्ती। प्रियं देवानामप्येतु पार्थः॥५॥

बृह्स्पतिः प्रथमं जायंमानः। तिष्यं नक्षंत्रम्भि सम्बंभूव। श्रेष्ठो देवानां पृतंनासु जिष्णुः। दिशोऽनु सर्वा अभयं नो अस्तु। तिष्यः पुरस्तांदुत मध्यतो नः। बृह्स्पतिर्नः परिपातु पश्चात्। बाधेतां द्वेषो अभयं कृणुताम्। सुवीर्यस्य पत्तयः

स्याम॥६॥

इद॰ स्पेंभ्यों ह्विरंस्तु जुष्टम्ँ। आश्रेषा येषांमन्यन्ति चेतः। ये अन्तरिक्षं पृथिवीं क्षियन्ति। ते नः स्पिसो हव्मागंमिष्ठाः। ये रोचने सूर्यस्यापिं स्पाः। ये दिवं देवीमनुंस्श्चरंन्ति। येषांमाश्रेषा अनुयन्ति कामम्ं। तेभ्यः स्पेंभ्यो मधुंमज्जहोमि॥७॥

उपहूताः पितरो ये मघास्। मनोजवसः सुकृतः सुकृत्याः। ते नो नक्षेत्रे हवमार्गमिष्ठाः। स्वधाभिर्यज्ञं प्रयंतं जुषन्ताम्। ये अग्निद्ग्धा येऽनंग्निदग्धाः। येऽमुं लोकं पितरः क्षियन्ति। याङ्श्चं विद्मयाः उं च न प्रविद्मा। मघास् यज्ञः सुकृतं जुषन्ताम्॥८॥

गवां पितः फल्गुंनीनामिस् त्वम्। तदंर्यमन् वरुणिमत्र चारुं। तं त्वां वयः संनितारः सनीनाम्। जीवा जीवंन्तमुप् संविशेम। येनेमा विश्वा भुवंनािन सञ्जिता। यस्यं देवा अनुसंयन्ति चेतः। अर्यमा राजाऽजर्स्तु विष्मान्। फल्गुंनीनामृष्भो रोरवीति॥९॥ श्रेष्ठों देवानां भगवो भगासि। तत्त्वां विदुः फल्गुंनी्स्तस्यं वित्तात्। अस्मभ्यं क्षृत्रमृजर् सुवीर्यम्। गोमृदश्वंवदुप्सन्नुं-देह। भगों ह दाता भग इत्प्रंदाता। भगों देवीः फल्गुंनी्राविवेश। भगस्येत्तं प्रंस्वं गंमेम। यत्रं देवैः संधमादं मदेम॥१०॥

आयांतु देवः संवितोपंयातु। हिर्ण्ययेन सुवृता रथेन। वहन् हस्त र सुभगं विद्यनापंसम्। प्रयच्छेन्तं पपुंरिं पुण्यमच्छे। हस्तः प्रयच्छ त्वमृतं वसीयः। दक्षिणेन प्रतिगृभ्णीम एनत्। दातारम् संविता विदेय। यो नो हस्तांय प्रसुवातिं यज्ञम्॥११॥

त्वष्टा नक्षंत्रम्भ्यंति चित्राम्। सुभगं संसं युव्ति र रोचंमानाम्। निवेशयंत्रमृतान्मर्त्या ईश्च। रूपाणि पि र्शन् भुवंनानि विश्वा। तत्रस्त्वष्टा तदुं चित्रा विचंष्टाम्। तत्रक्षंत्रं भूरिदा अंस्तु मह्मम्। तत्रंः प्रजां वीरवंती र सनोतु। गोभिनी अश्वैः समनक्त यज्ञम्॥१२॥ वायुर्नक्षंत्रम्भ्यंति निष्टांम्। तिग्मश्रंङ्गो वृष्भो रोरुंवाणः। समीरयन् भवना मात्रिश्वां। अप द्वेषा रेसि नुदतामरातीः। तन्नो वायुस्तदु निष्टां शृणोतु। तन्नक्षंत्रं भूरिदा अस्तु मह्मम्। तन्नो देवासो अनुंजानन्तु कामम्। यथा तरेम दरितानि विश्वां॥१३॥

दूरम्स्मच्छत्रंवो यन्तु भीताः। तदिन्द्राग्नी कृणतां तद्विशांखे। तन्नो देवा अनुंमदन्तु यज्ञम्। पृश्चात् पुरस्तादभंयं नो अस्तु। नक्षंत्राणामधिपत्नी विशांखे। श्रेष्ठांविन्द्राग्नी भुवंनस्य गोपौ। विषूचः शत्रूनपुबाधंमानौ। अपु क्षुधं नुदतामरांतिम्॥१४॥

पूर्णा पृश्चादुत पूर्णा पुरस्तौत्। उन्मध्यतः पौर्णमासी जिंगाय। तस्याँ देवा अधिसंवसंन्तः। उत्तमे नाकं इह मांदयन्ताम्। पृथ्वी सुवर्चा युवतिः सजोषाः। पौर्णमास्युदंगाच्छोभंमाना। आप्याययंन्ती दुरितानि विश्वां। उरुं दुहां यजमानाय यज्ञम्॥१५॥

ऋखारमं हुव्यैर्नमंसोप्सद्यं। मित्रं देवं मित्रधेयं नो अस्तु।

अनूराधान् ह्विषां वर्धयंन्तः। शृतं जीवेम श्ररदः सवीराः। चित्रं नक्षत्रमुदंगात्पुरस्तात्। अनूराधा स् इति यद्वदंन्ति। तन्मित्र एति पृथिभिर्देवयानैः। हिर्ण्ययैर्वितंतैर्न्तरिक्षे॥१६॥

इन्द्रौ ज्येष्ठामनु नक्षंत्रमेति। यस्मिन् वृत्रं वृत्रं तूर्यं तृतारं। तस्मिन्वयम्मृतं दुहानाः। क्षुधं तरेम् दुरितिं दुरिष्टिम्। पुरन्दरायं वृष्भायं धृष्णवें। अषांढाय सहंमानाय मीदुषें। इन्द्राय ज्येष्ठा मध्मदुहाना। उ्रुं कृणोतु यर्जमानाय लोकम्॥१७॥

मूलं प्रजां वीरवंतीं विदेय। पराँच्येतु निर्ऋतिः पराचा। गोभिर्नक्षंत्रं पृश्भिः समक्तम्। अहंभूयाद्यजमानाय मह्यम्। अहंनी अद्य सुंविते दंधातु। मूलं नक्षंत्रमिति यद्वदंन्ति। परांचीं वाचा निर्ऋतिं नुदामि। शिवं प्रजाये शिवमंस्तु मह्यम्॥१८॥

या दिव्या आपः पर्यंसा सम्बभूवुः। या अन्तरिक्ष उत पार्थिवीर्याः। यासामषाढा अनुयन्ति कामम्। ता न आपः शः स्योना भंवन्तु। याश्च कूप्या याश्चं नाद्याः समुद्रियाः। याश्चं वैशन्तीरुत प्रांस्चीर्याः। यासांमषाढा मधुं भृक्षयंन्ति। ता न आपः शः स्योना भंवन्तु॥१९॥

तन्नो विश्वे उपं शृण्वन्तु देवाः। तदंषाढा अभिसंयंन्तु यज्ञम्। तन्नक्षंत्रं प्रथतां पृशुभ्यः। कृषिर्वृष्टिर्यजंमानाय कल्पताम्। शुभ्राः कृन्यां युवतयः सुपेशंसः। कृर्मकृतः सुकृतों वीर्यावतीः। विश्वान् देवान् ह्विषां वर्धयंन्तीः। अषाढाः काम्मुपंयान्तु यज्ञम्॥२०॥

यस्मिन् ब्रह्माभ्यजंयत्सर्वमेतत्। अमुं चं लोकमिदमूंच सर्वम्। तन्नो नक्षंत्रमभिजिद्विजित्यं। श्रियं दधात्वहंणीय-मानम्। उभौ लोकौ ब्रह्मणा सञ्जितेमो। तन्नो नक्षंत्रमभिजिद्विचंष्टाम्। तस्मिन्वयं पृतंनाः सञ्जयेम। तन्नो देवासो अनुंजानन्तु कामम्॥२१॥

शृण्वन्तिं श्रोणाम्मृतंस्य गोपाम्। पुण्यांमस्या उपंश्रणोमि वाचम्। मृहीं देवीं विष्णुंपत्नीमजूर्याम्। प्रतीचीं मेनाः ह्विषां यजामः। त्रेधा विष्णुंरुरुगायो विचंक्रमे। महीं दिवं पृथिवीम्नतिरक्षम्। तच्छ्रोणैतिश्रवं इच्छमाना। पुण्यः श्लोकं यजंमानाय कृण्वती॥२२॥

अष्टौ देवा वसंवः सोम्यासंः। चतंस्रो देवीर्जराः श्रविष्ठाः। ते यज्ञं पाँन्तु रजंसः प्रस्ताँत्। संवृत्सरीणंम्मृतः स्वस्ति। यज्ञं नंः पान्तु वसंवः पुरस्ताँत्। दक्षिणतोऽभियंन्तु श्रविष्ठाः। पुण्यं नक्षंत्रम्भि संविशाम। मा नो अरांतिर्घश्रभ्साऽगन्नं॥२३॥

क्षत्रस्य राजा वर्रणोऽधिराजः। नक्षत्राणाः शतिभेष्वसिष्ठः। तौ देवेभ्यः कृणतो दीर्घमायुः। शतः सहस्रां भेषजानि धत्तः। यज्ञं नो राजा वर्रण उपयातु। तन्नो विश्वे अभि संयन्तु देवाः। तन्नो नक्षत्रः शतिभेषग्जुषाणम्। दीर्घमायुः प्रतिरद्धेषुजानि॥२४॥

अज एकंपादुदंगात्पुरस्तांत्। विश्वां भूतानिं प्रति मोदंमानः। तस्यं देवाः प्रसवं यंन्ति सर्वें। प्रोष्ठपदासों अमृतंस्य गोपाः। विभ्राजंमानः समिधा न उग्रः। आऽन्तरिक्षमरुह्दगुन्द्याम्। तर सूर्यं देवमुजमेकपादम्। प्रोष्ठपदासो अनुंयन्ति सर्वे॥२५॥

अहिंबुंध्रियः प्रथंमा न एति। श्रेष्ठों देवानांमुत मानुंषाणाम्। तं ब्रांह्मणाः सोम्पाः सोम्यासंः। प्रोष्ठपदासों अभिरंक्षन्ति सर्वे। चत्वार् एकंमभि कर्म देवाः। प्रोष्ठपदा स इति यान् वदंन्ति। ते बुंध्रियं परिषद्य स्तुवन्तः। अहिर् रक्षन्ति नर्मसोपसद्यं॥२६॥

पूषा रेवत्यन्वेंति पन्थांम्। पुष्टिपतीं पशुपा वाजंबस्त्यौ। इमानि ह्व्या प्रयंता जुषाणा। सुगैर्नो यानैरुपंयातां यज्ञम्। क्षुद्रान् पशून् रंक्षतु रेवतीं नः। गावों नो अश्वार् अन्वेंतु पूषा। अन्नर् रक्षंन्तौ बहुधा विरूपम्। वाजर् सनुतां यजंमानाय यज्ञम्॥२७॥

तद्श्विनांवश्वयुजोपंयाताम्। शुभुङ्गमिष्ठौ सुयमेभिरश्वैः। स्वं नक्षत्र १ ह्विषा यजन्तौ। मध्वासम्पृक्तौ यजुंषा समक्तौ। यौ देवानां भिषजौ हव्यवाहौ। विश्वंस्य दूतावृमृतंस्य गोपौ। तौ नक्षंत्रं जुजुषाणोपंयाताम्। नमोऽश्विभ्यां कृणुमोऽश्वयुग्भ्यांम्॥२८॥

अपं पाप्मानं भरंणीर्भरन्तु। तद्यमो राजा भगंवान् विचेष्टाम्। लोकस्य राजां महतो महान् हि। सुगं नः पन्थामभंयं कृणोतु। यस्मिन्नक्षंत्रे यम एति राजां। यस्मिन्नेनम्भ्यषिश्चन्त देवाः। तदस्य चित्र १ ह्विषां यजाम। अपं पाप्मानं भरंणीर्भरन्तु॥२९॥

निवेशंनी सङ्गर्मनी वसूनां विश्वां रूपाणि वसूँन्यावेशयंन्ती। सहस्रपोष र सुभगा रर्गणा सा न आगन्वर्चसा संविदाना॥ यत्ते देवा अदंधुर्भाग्धेयममांवास्ये संवसंन्तो महित्वा। सा नो युज्ञं पिपृहि विश्ववारे रुयिं नो धेहि सुभगे सुवीरम्॥३०॥

नवों नवो भवति जायंमानोऽह्रां केतुरुषसांमेत्यग्रें। भागं देवेभ्यो विदंधात्यायन् प्रचन्द्रमांस्तिरिति दीर्घमायुंः॥ यमांदित्या अ॰शुमांप्याययंन्ति यमक्षितमक्षितयः पिबंन्ति। तेनं नो राजा वरुणो बृहस्पतिराप्याययन्तु भुवंनस्य गोपाः॥

ये विरूपे समनसा संव्ययंन्ती। समानं तन्तुं परितात्नातै। विभू प्रभू अंनुभू विश्वतों हुवे। ते नो नक्षंत्रे हवमगंमेतम्। वयं देवी ब्रह्मणा संविदानाः। सुरत्नांसो देववीतिं दधांनाः। अहोरात्रे ह्विषां वर्धयंन्तः। अति पाप्मान्मितिमुक्त्यागमेम। प्रत्युंवदृश्यायती। व्युच्छन्ती दृहिता दिवः। अपो मही वृंणुते चक्षुंषा। तमो ज्योतिष्कृणोति सूनरीं। उंदुस्त्रियांस्सचते सूर्यः। स चां उद्यन्नक्षंत्रमर्चिमत्। तवेदुषो व्युषि सूर्यस्य च। संभक्तेन गमेमहि। तन्नो नक्षंत्रमर्चिमत्। भानुमक्तेजं उचर्त्त। उपयुज्ञमिहागंमत्। प्रनक्षंत्रायदेवायं। इन्द्रायेन्दु हवामहे। स नंः सविता सुंवत्सनिम्। पुष्टिदां वीरवंत्तमम्।

उद्त्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवंः। दृशे विश्वांय सूर्यम्। चित्रं देवानामुदंगादनीकं चक्षुंर्मित्रस्य वर्रुणस्याग्नेः। आऽप्रा द्यावां पृथिवी अन्तरिक्ष॰ सूर्यं आत्मा जगंतस्तस्थुषंश्च। आदितिर्न उरुष्युत्वदितिः शर्म यच्छत्। अदितिः पात्वश्हंसः। महीमूषु मातरशं सुब्रतानांमृतस्य पत्नीमवंसे हुवेम। तुविक्षत्राम्जरंन्तीमुरूचीश सुशर्माणमदितिश सुप्रणीतम्।

इदं विष्णुर्विचंक्रमे त्रेधा निदंधे प्दम्। समूंढमस्य पारसुरे। प्रतिद्वष्णुंस्स्तवते वीर्याय। मृगो न भीमः कुंचरो गिरिष्ठाः। यस्योरुषुं त्रिषु विक्रमंणेषु। अधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वां।

अग्निर्मूर्धा दिवः क्कुत्पतिः पृथिव्या अयम्। अपार रेतार्रसि जिन्वति। भुवो यज्ञस्य रजंसश्च नेता यत्रांनियुद्धिः सचंसे शिवाभिः। दिवि मूर्धानं दिधेषे सुवृषां जिह्वामंग्ने चकृषे हव्यवाहम्। अनुनोऽद्यानुमतिर्यज्ञं देवेषुं मन्यताम्। अग्निश्चं हव्यवाहंनो भवंतां दाशुषे मयः। अन्विदंनुमते त्वं मन्यांसै शंचं कृधि। ऋत्वे दक्षांय नोहि नु प्रण आयूर्षेष तारिषः। हृव्यवाहंमभिमातिषाहम्। रक्षोहणं पृतंनासु जिष्णुम्। ज्योतिष्मन्तं दीद्यंतं पुरन्धिम्। अग्निः स्विष्टकृत् माहुंवेम। स्विष्टमग्ने अभितत्पृंणाहि। विश्वां देव पृंतना अभिष्य। उरुत्रः पन्थां प्रदिशन्विभाहि। ज्योतिष्मदेह्यजरंत्र आयुंः॥

अग्नये स्वाहा कृत्तिंकाभ्यः स्वाहाँ। अम्बायै स्वाहां दुलायै स्वाहां। नितन्त्ये स्वाहाऽभ्रयंन्त्ये स्वाहां। मेघयंन्त्ये स्वाहां वर्षयंन्त्ये स्वाहां। चुपुणिकांयै स्वाहाँ। प्रजापंतये स्वाहां रोहिण्यै स्वाहां। रोचमानायै स्वाहां प्रजाभ्यः स्वाहां। सोमांय स्वाहां मृगशीर्षाय स्वाहां। इन्वकाभ्यः स्वाहौषंधीभ्यः स्वाहाँ। राज्याय स्वाहाऽभिजिंत्यै स्वाहाँ। रुद्राय स्वाहाऽऽद्रीयै स्वहाँ। पिन्वंमानायै स्वाहा पशुभ्यः स्वाहाँ। अदित्यै स्वाहा पुनर्वसुभ्याम्।

स्वाहा भूँत्यै स्वाहा प्रजाँत्यै स्वाहाँ। बृहस्पतंये स्वाहां तिष्यांय स्वाहां। ब्रह्मवर्चसाय स्वाहाँ। सर्पेभ्यः स्वाहाँ ऽऽश्रेषाभ्यः स्वाहाँ। दन्तशूकेंभ्यः स्वाहाँ। पितृभ्यः स्वाहां मघाभ्यः। स्वाहांऽनघाभ्यः स्वाहांऽगदाभ्यः। स्वाहां ऽरुन्धतीभ्यः स्वाहां। अर्यम्णे स्वाहा फल्गुंनीभ्या इस्वाहाँ। पशुभ्यः स्वाहाँ। भगाय स्वाहा फल्गुंनीभ्या् स्वाहाँ। श्रेष्टायांय स्वाहां। सवित्रेस्वाहा हस्तांय। स्वाहांददते स्वाहां पृणते। स्वाहाँ प्रयच्छेते स्वाहाँ प्रतिगृभ्णते स्वाहाँ। त्वष्ट्रे स्वाहां चित्रायै स्वाहां।

चैत्रांय स्वाहां प्रजाये स्वाहां। वायवे स्वाहा निष्ट्यांयै स्वाहाँ। कामचारांय स्वाहाऽभिजिंत्यै स्वाहां। इन्द्राग्निभ्या इस्वाहा विशांखाभ्या इस्वाहाँ। स्रेष्टयांय स्वाहाऽभिजिंत्यै स्वाहाँ। पौर्णमास्ये स्वाहा कामांय स्वाहा गंत्ये स्वाहाँ। मित्राय स्वाहां ऽन्राधेभ्यः स्वाहां। मित्रधेयांय स्वाहाऽभिजिंत्यै स्वाहाँ। इन्द्रांयस्वाहाँ ज्येष्ठायै स्वाहाँ। ज्येष्ठयांय स्वाहाऽभिजिंत्ये स्वाहां। प्रजापंतये स्वाहा मूलांय स्वाहां। प्रजायै स्वाहां। अद्भः स्वाहांऽषाढाभ्यः स्वाहां। समुद्राय स्वाहा कामांय स्वाहाँ। अभिजिंत्यै स्वाहां। विश्वेम्यो देवेभ्यः स्वाहांऽषाढाभ्यः स्वाहां।

अनपजय्याय स्वाहा जित्यै स्वाहाँ। ब्रह्मणे स्वाहां ऽभिजिते स्वाहां। ब्रह्मलोकाय स्वाहाऽभिजित्यै स्वाहाँ। विष्णंवे स्वाहाँ श्रोणायै स्वाहाँ। श्लोकांय स्वाहां श्रुतायस्स्वाहां। वसुंभ्यः स्वाहा श्रविष्ठाभ्यः स्वाहाँ। अग्रांय स्वाहा परींत्ये स्वाहाँ। वर्रणाय स्वाहा शतभिषजे स्वाहाँ। भेषजेभ्यः स्वाहाँ। अजायैकंपदे स्वाहाँ प्रोष्ठपदेभ्यः स्वाहाँ। तेजंसे स्वाहाँ ब्रह्मवर्चसाय स्वाहाँ। अहंये बुध्नियांय स्वाहां प्रोष्ठपदेभ्यः स्वाहां। पूष्णे स्वाहां रेवत्यै स्वाहां। पशुभ्यः स्वाहाँ। अश्विभ्याः स्वाहाँ ऽश्वयुग्भ्याः इस्वाहाँ। श्रोत्रांय स्वाहा श्रुत्ये स्वाहाँ।

यमाय स्वाहांऽपभरणीभ्यः स्वाहां। राज्याय स्वाहाऽभिजिंत्यै स्वाहाँ। अमावास्याये स्वाहा कामाय स्वाहा गंत्ये स्वाहाँ। चन्द्रमंसे स्वाहाँ प्रतीदश्यांये स्वाहाँ। अहोरात्रेभ्यः स्वाहाँ ऽर्धमासेभ्यः स्वाहाँ। मासेंभ्यः स्वाहर्तुभ्यः स्वाहाँ। संवत्सराय स्वाहाँ। अह्ने स्वाहा रात्रियै स्वाहाँ। अतिंमुक्त्ये स्वाहाँ। उषसे स्वाहा व्युष्टयै स्वाहाँ। व्यूषुष्ये स्वाहा व्युच्छन्त्ये स्वाहाँ। व्युष्टायै स्वाहां। नक्षंत्राय स्वाहोंदेष्यते स्वाहाँ। उद्यते स्वाहोदिंताय स्वाहां। हरंसे स्वाहा भरंसे स्वाहाँ। भ्राजंसे स्वाहा तेजंसे स्वाहाँ।

तपंसे स्वाहा ब्रह्मवर्चसाय स्वाहाँ। सूर्याय स्वाहा नक्षंत्रेभ्यः स्वाहाँ। प्रतिष्ठाये स्वाहाँ। आदित्ये स्वाहाँ प्रतिष्ठये स्वाहाँ। विष्णंवे स्वाहां यज्ञाय स्वाहाँ। प्रतिष्ठाये स्वाहां॥

द्धिकाविण्णो अकारिषं जिष्णोरश्वंस्य वाजिनंः। सुर्भि नो मुखांकर्त् प्रण् आयूर्षेष तारिषत्॥ आपोहिष्ठा मंयो भुवस्तानं ऊर्जे दंधातन। महरणांय चक्षंसे॥ योवंः शिवतंमो रसस्तस्यं भाजयतेहनंः। उश्तीरिव मातरंः॥ तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयांय जिन्वंथ। आपो जनयंथा च नः॥

उद्तुं नं वंरुणपार्शम्समदवाधमं विमध्यमः श्रंथाय। अर्था व्यमादित्यव्रते तवानांगसो अदितये स्याम। अस्तंभ्राद् द्यामृष्भो अन्तरिक्षमिमीत विर्माणं पृथिव्या आसींदिद्वश्वा भुवंनानि सम्राङ्घिश्वत्तिन् वरुणस्य व्रतानि। यत्किश्चेदम् वंरुण्दैव्ये जनेऽभिद्रोहं मंनुष्यांश्चरामि। अचित्तीयत्तव् धर्मा युयोपिम मा नस्तस्मादेनंसो देव रीरिषः॥

कित्वासो यद्रिंरिपुर्न दीवि यद्वांघा सत्यम्तयन्न विद्य। सर्वा ता विष्यं शिथिरेवं देवथां ते स्याम वरुणप्रियासंः॥ अवं ते हेडों वरुण नमोभिरवंयज्ञेभिरीमहे हविर्भिः। क्षयंत्रस्मभ्यंमसुरप्रचेतो राजन्नेना रसिशिश्रथः कृतानिं॥ तत्वां यामि ब्रह्मंणा वन्दंमानस्तदाशांस्ते यजंमानो हविर्भिः। अहंडमानो वरुणेह बोध्युरुंश रस मा न आयुः प्रमोंषीः॥ हिरंण्यवर्णाः शुचंयः पावका यासुं जातः कश्यपो यास्विन्द्रंः। अग्निं या गर्भं दिधरे विरूपास्ता न आपः शङ् स्योना भवन्तु॥ यासा ५ राजा वरुणो याति मध्ये सत्यानृते अवपश्यं जनानाम्। मधुश्रुतः शुचयो याः पावकास्ता न आपः श इस्योना भेवन्तु॥ यासां देवा दिवि कृण्वन्तिं भृक्षं या अन्तिरिक्षे बहुधा भवन्ति। याः पृथिवीं पर्यसोन्दिन्तिं शुक्रास्ता न आपः श इस्योना भेवन्तु॥ शिवेनं मा चक्षुंषा पश्यताऽऽपः शिवयां तनुवोपं स्पृशत त्वचं मे। सर्वा इ अग्नी इर्प्युषदो हुवे वो मिय वर्चो बलुमोजो नि धंत्त॥

पर्वमानः सुवर्जनः। प्वित्रेण विचर्षणिः। यः पोता स प्नातु मा। पुनन्तुं मा देवज्ञनाः। पुनन्तु मनंवो धिया। पुनन्तु विश्वं आयवंः। जातंवदः प्वित्रंवत्। प्वित्रंण पुनाहि मा। शुक्रेणं देवदीद्यंत्। अग्ने क्रत्वा क्रतूर् रन्ं। यत्तं प्वित्रंम् चिषिं। अग्ने वितंतमन्त्रा। ब्रह्म तेनं पुनीमहे। उभाभ्यां देवसवितः। प्वित्रंण स्वेनं च। इदं ब्रह्मं पुनीमहे। वैश्वदेवी पुनती देव्यागांत्। यस्यें बह्बीस्तनुवों वीतपृष्ठाः। तया मदंन्तः सध्माद्येषु। वय स्याम् पत्यो रयीणाम्। वैश्वान्रो रिश्मिनं पुनातु। वातंः प्राणेनंषिरो मंयो भूः। द्यावांपृथिवी पर्यसा पर्योभिः। ऋतावंरी यिज्ञयें मा पुनीताम्। बृहद्भिः सवितस्तृभिः। वर्षिष्ठैर्देवमन्मंभिः। अग्ने दक्षैः पुनाहि मा। येनं देवा अपुनत। येनऽऽपों दिव्यं कर्शः। तेनं दिव्येन ब्रह्मणा। इदं ब्रह्मं पुनीमहे। यः पांवमानीर्ध्येतिं। ऋषिंभिः सम्भृतः रसम्। सर्वः स पूतमंश्राति। स्वृद्तितं मांतुरिश्वंना। पावमानीर्यो अध्येतिं। ऋषिभिः सम्भृतं रसम्। तस्मै सरस्वती दुहे। क्षीर सर्पिर्मधूदकम्॥ पावमानीः स्वस्त्ययंनीः। सुदुघाहि पर्यस्वतीः। ऋषिभिः सम्भृतो रसंः। ब्राह्मणेष्वमृत ५ हितम्। पावमानीर्दिशन्तु नः। इमं लोकमथौ अमुम्। कामान्त्समर्धयन्तु नः। देवीर्देवैः समार्मृताः। पावमानीः स्वस्त्ययंनीः। सुद्घाहि घृंतश्चतंः। ऋषिंभिः सम्भृंतो रसंः। ब्राह्मणेष्वमृत रे हितम्। येनं देवाः पवित्रेण। आत्मानं पुनते सदौ। तेनं सहस्रंधारेण। पावमान्यः पुनन्तु मा। प्राजापत्यं पवित्रम्। शतोद्यांम १ हिरण्मयम्। तेनं ब्रह्म विदो वयम्। पूतं ब्रह्मं पुनीमहे। इन्द्रंः सुनीती सहमां पुनातु। सोमंः स्वस्त्या वरुणः सुमीच्यां। युमो राजां प्रमृणाभिः पुनातु मा। जातवेदा मोर्जयंन्त्या पुनातु। भूर्भृवः सुवंः। तच्छुं योरावृंणीमहे। गातुं यज्ञायं। गातुं यज्ञपंतये। दैवींस्स्वस्तिरंस्तु नः। स्वस्तिर्मानुंषेभ्यः। ऊर्ध्वं जिंगातु भेषजम्। शन्नों अस्तु द्विपदें। शं चतुंष्पदे। ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

नमो ब्रह्मणे नमों अस्त्वग्नये नमः पृथिव्यै नम् ओर्षधीभ्यः। नमो वाचे नमो वाचस्पतंये विष्णवे बृह्ते करोमि॥ ॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥प्रोक्षण मन्त्राः॥

आपो हि ष्ठा मंयो भुवस्ता नं ऊर्जे दंधातन। महरणांय चक्षंसे। यो वंः शिवतमो रसस्तस्यं भाजयते ह नंः। उश्तीरिव मातरंः। तस्मा अरङ्ग मामवो यस्य क्षयांय जिन्वंथ। आपो जनयंथा च नः॥

देवस्यं त्वा सिवतुः प्रस्वे। अश्विनौर्बाहुभ्याम्। पूष्णो हस्ताभ्याम्। अश्विनोर्भेषंज्येन। तेजसे ब्रह्मवर्चसायाभिषिश्चामि

देवस्यं त्वा सिवृतुः प्रस्वे। अश्विनौंर्बाहुभ्यांम्। पूष्णो हस्तौभ्याम्। सरंस्वत्यै भैषंज्येन। वीर्यायान्नाद्यांयाभिषिश्चामि॥ देवस्यं त्वा सिवृतुः प्रस्वे। अश्विनौंर्बाहुभ्यांम्। पूष्णो हस्तौभ्याम्। इन्द्रंस्येन्द्रियेणं। श्रिये यशंसे बलांयाभिषिश्चामि॥

देवस्यं त्वा सिवतुः प्रंस्वें ऽश्विनों बांहुभ्यां पूष्णो हस्तांभ्या र सरंस्वत्ये वाचो यन्तु यंत्रेणा ग्रेस्त्वा साम्रां ज्येना भिषिश्चामि॥ देवस्यं त्वा सिवतुः प्रंस्वें ऽश्विनों बांहुभ्यां पूष्णो हस्तांभ्या र सरंस्वत्ये वाचो यन्तु यंत्रेण बृह्स्पतें स्त्वा साम्रां ज्येना भिषिश्चामि॥

द्रुपदादिव मुश्चंतु। द्रुपदादिवन्मं मुचानः। स्विन्नः स्नात्वी मलांदिव। पूतं पवित्रंणेवाज्यम्। आपंश्शुन्धन्तु मैनंसः। आपो वा इद॰ सर्वं विश्वां भूतान्यापः प्राणा वा आपः पशव आपोऽन्नमापोऽमृत्मापः सम्राडापो विराडापः स्वराडापृश्छन्दा इस्यापो ज्योती इष्यापो

प्रोक्षण मन्नाः

यजू ड्रष्यापंस्मृत्यमापुस्सर्वा देवता आपो भूर्भुवस्सुवराप् ॐ॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

GitHub: http://stotrasamhita.github.io | http://github.com/stotrasamhita

Credits: http://stotrasamhita.github.io/about/